

Warszawa - Polska - europejska 10

FROM A STREET TO THE HEART OF A VITAL NEIGHBOURHOOD

Analysis of the territorial and urban context making in perspective the urban transformation of the city and region.

Warszawa jest stolicą, a także największym w Polsce miastem, ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym, edukacyjnym i biznesowym. Wiodąca pozycja ekonomiczna, kulturalna i polityczna Warszawy, oraz jej dużo wyższa niż przeciętna dla całej Polski zamożność kontrastuje z sytuacją otaczającego ją regionu. Zamożność województwa mazowieckiego liczonego bez Warszawy jest mniejsza od średniej dla Polski¹. Do tego od północy, wschodu i południa z Mazowszem sąsiadują cztery z pięciu najmniej zamożnych województw Polski². Duża różnica sytuacji ekonomicznej powoduje duży napływ ludzi do Warszawy. Codziennie dojeżdżają do niej do pracy ludzie nie tylko z najbliższych okolic, ale nierzadko z obszarów położonych w odległości 100 i więcej kilometrów. Do tego dochodzą migracje czasowe – na przykład przyjazdy ekip budowlanych czy remontowych z innych regionów a nawet krajów na czas pracy nad zleceniem. Wreszcie do Warszawy wciąż przybywają nowi mieszkańcy. Obok tych, którzy czynią to ze względów ekonomicznych lub istniejących w Warszawie możliwości zrobienia kariery istnieje pewna grupa osób, także z zamożniejszych krajów Zachodu, których przyciąga dynamiczny nastrój miasta i bujny rozwój życia kulturalnego i parakulturalnego. Napływ mieszkańców znajduje tylko ograniczone odbicie w statystyce. Bowiem wielu z nowych mieszkańców wciąż jest zameldowanych w miejscowościach z których pochodzą. Ponadto część nowo przybyłych i dotychczasowych mieszkańców Warszawy osiedla się nie w samym mieście, lecz w okolicy. Przy tym o ile w latach dziewięćdziesiątych XX wieku dom poza Warszawą był jednoznacznym atrybutem zamożności, o tyle obecnie duża część najzamożniejszych warstw preferuje zamieszkiwanie zlokalizowanych w centrum luksusowych apartamentowców, zaś wiele rodzin buduje domy za miastem, gdyż jest to znacząco tańsze niż kupno mieszkania w Warszawie. Zresztą w miejscowościach wokół Warszawy powstają też domy wielorodzinne. Coraz więcej ludzi żyjących w sposób na stałe związany z Warszawą mieszka poza jej granicami administracyjnymi. Lokowane są tam też liczne obiekty handlowe, magazynowe, biurowe i produkcyjne. W efekcie tego spore obszary dawniej wiejskie stają się przedmieściami Warszawy. Przy tym takie tereny leżą także w granicach administracyjnych miasta, które obejmują spore obszary nie mające miejskiego charakteru. Na koniec 2006 roku obszar Warszawy miał 517 km² i oficjalnie zamieszkiwało go 1 702 139 osób, co dawało gęstość zaludnienia 3 290,9 osób na kilometr kwadratowy³.

¹. Produkt Krajowy Brutto na jednego mieszkańca (PKB per capita) w latach 2004-2006 wyniósł w stosunku do średniej dla całej Polski (=100%) dla: Warszawy 295,2%, dla całego województwa mazowieckiego (liczonego łącznie z Warszawą) 156,9%, zaś dla innych niż Warszawa podregionów województwa od 72,2% do 108,0%. Dla najmniej zamożnego województwa 68,3%, a najmniej zamożnego podregionu w Polsce 58,5%. Najzamożniejsza Warszawa nie jest jedyną oazą zamożności w Polsce PKB per capita dla Poznania wynosi 203,7% średniej dla całej Polski, dla Krakowa 156,7%). Źródło: Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 października 2008 r. w sprawie szacunków wartości produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca w latach 2004-2006

² Polska składa się z 16 województw.

³ Źródło dane Głównego Urzędu Statystycznego za: pl.wikipedia.org

Ze względu na zniszczenia z czasu II Wojny Światowej, a także powojenne przekształcenia miasta obszary tradycyjnej zwartej zabudowy stanowią niewielką część miasta. Charakterystyczne dla Warszawy są ukształtowane ekstensywnie w duchu modernizmu osiedla mieszkaniowe, które obecnie są dogęszczane, spore strefy przemysłowe, których duża część przekształcana jest do nowych funkcji (handel, zespoły biurowców, zespoły mieszkaniowe), a także oparty na szerokich arteriach układ komunikacyjny podporządkowany ruchowi samochodowemu i utrudniający poruszanie się pieszo (rzadko rozmieszczone przejścia, często w innym poziomie niż ulica co wymusza pokonywanie schodów). W Warszawie, tak jak w całej Polsce w ciągu ostatnich kilkunastu lat intensywnie rozwija się szkolnictwo wyższe. Wiele z nowopowstałych uczelni (głównie prywatnych) zajmuje obiekty poprzemysłowe i powojenne – nierzadko położone w tak zwanych złych dzielnicach, co przyczynia się do zmiany ich charakteru. Charakterystyczna dla Warszawy jest także bardzo duża ilość terenów zielonych – zarówno urządzonych jak i na poły dzikich – naturalny charakter zachowała w dużej części dolina przebiegającej przez Warszawę rzeki Wisły.

W uchwalonej w listopadzie 2005 roku *Strategii Rozwoju Miasta Stołecznego Warszawy do 2020 roku* przedstawiona jest następująca wizja: „Warszawę 2020 roku widzimy jako atrakcyjną, nowoczesną, dynamicznie rozwijającą się metropolię z gospodarką opartą na wiedzy, środkowoeuropejskie centrum finansowe, miasto zajmujące znaczące miejsce wśród najważniejszych stolic europejskich. Warszawa w naszej wizji to wspólnota otwarta i dostępna, miasto wysokiej jakości życia, ważne centrum kultury europejskiej o dobrze zorganizowanej przestrzeni publicznej – miasto z duszą” .

W dokumencie zapisano następujące cele strategiczne:

1. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy
2. Wzmocnienie poczucia tożsamości mieszkańców poprzez pielęgnowanie tradycji, rozwój kultury i pobudzanie aktywności społecznej
3. Rozwijanie funkcji metropolitarnych wzmacniających pozycję Warszawy w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim.
4. Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i badaniach naukowych.
5. Osiągnięcie w Warszawie trwałego ładu przestrzennego.

Spośród zawartych w strategii celów operacyjnych z punktu widzenia obszaru będącego przedmiotem konkursu European najbardziej interesujące są następujące⁴:

- 1.3. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz modernizacji istniejących budynków
- 2.1. Umocnienie tradycji m.st. Warszawy oparte na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym
- 2.3. Zwiększenie atrakcyjności Warszawy dla mieszkańców i turystów.
- 2.4. Aktywizacja społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych
- 5.3. Zorganizowanie lokalnych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej.
- 5.4. Integracja przestrzenna lewobrzeżnej i prawobrzeżnej Warszawy.
- 5.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

⁴ Numeracja celów operacyjnych jest związana z przyporządkowaniem ich do konkretnych celów strategicznych